

Hvem	Hvad	Hvordan	Hvorfor	Variation og Tips
FØR				
Arrangør	Klæde deltagerne på til at deltage og forklare mening med at forberede sig	Udsende program og scenariermateriale	Sikre at så mange som muligt forbereder sig	Læsevejledning: Læse eller skimme, hvad er vigtigt at læse, hvor lang tid tager det cirka at læse
Deltagerne	Læse og overveje flg. spørgsmål: <ul style="list-style-type: none"> - Hvad hæfter du dig især ved - Hvad tiltaler dig mest - Hvad bekymrer dig mest - Hvad er det væsentligste spørgsmål at stille til scenarierne? 		Spørgsmål er blot støtte for egen forberedelse. De skal ikke afrapportere på værkstedet	Spørgsmålene kan være nogle andre, men de skal være generelle. Desuden kan man overveje, hvad man ønsker med ind i fremtiden fra eget liv/erfa.
PÅ DAGEN				
Alle	9 – 9.30 Ankomst, registrering, kaffe, velkomst.			Her er der god tid til at ankomme så deltagerne kan ”lande” og evt. tale med dem, de kender. Ikke et krav, kan gå lige på.
Arrangør	9.30 – 10.00 Introduktion til dagen <ul style="list-style-type: none"> - præsentere værkstedsleder 	Plenum. Borde stå fx i hestesko, afhænger af antal	”Samle tropperne”	
Værkstedsleder	<ul style="list-style-type: none"> - præsentere dagens program - præsentere scenarier og de tværgående temaer 	Konkrete programpunkter, værkstedet trin for trin. Kort gennemgang i hovedtræk, brug gerne overheads eller billeder	Give overblik – hvor ender værkstedet når dagen er slut Spore deltagerne ind og støtte deres hukommelse	Kun det deltagerne har brug for at vide Arrangør eller oplægsholder kan også præsentere.
Deltagerne	<ul style="list-style-type: none"> - kort navnerunde - one-minute-life-story: en oplevelse, positiv eller negativ, som hver deltager har med relation til emnet 	Deltagerne går rundt mellem hinanden, stopper efter 1 minut og fortæller deres historie til den nærmeste anden		
Værkstedsleder	<ul style="list-style-type: none"> - passer tiden 	Gentages 2 eller 3 gange	Kalde de personlige historier og erfaringer frem	”One-minute-lifestory” kan også gøres som runde

KRITIKFASE				
<p>Deltagerne to og to</p> <p>Grupper à fire</p>	<p>10.15 – 11.15</p> <p>Interview om scenarier – hvad har du hæftet dig ved, hvad bekymrer, hvad tiltaler, hvilke muligheder åbner det, hvad betyder det. Prioritere 3 elementer til vision – enten fra egne erfaringer eller fra scenarier</p> <p>Hver deltager fortæller, hvad den anden har sagt i interview: Det væsentligste A har hæftet sig ved, det der bekymrer mest, det der tiltaler mest, det A mangler og A's tre konkrete ønsker</p>	<p>To og to fordeler deltagerne sig i lokalet eller i grupperum. Hvert par får to scenarier, den ene interviewes om det ene, den anden om det andet. Den der spørger skal lytte og notere ned undervejs.</p> <p>Grupper sammensættes, så alle fire scenarier er repræsenteret. Når alle interview er genfortalt, kan gruppen bruge lidt tid på de tanker, der er sat i gang og kommentere de scenarier, man ikke blev interviewet om</p>	<p>Få alle deltageres overvejelser med. Få taletid og lyttetid. Filtrere, så det vigtigste kommer med og er forstået</p> <p>Gøre kritikken af scenarierne fælles og drøfte de ønsker, der er til fremtiden.</p>	<p>Udlevere spørgeguide eller introducere håndfast til interviewteknik: Lytte, ikke diskutere</p>
<i>Pause</i>				

VISIONSFASE				
Grupper á fire	<p>11.30 – 12.30</p> <p>Opgaven er nu at udfolde deltagerne 3 ønsker til en fælles vision. Visionen skal formulere en fremtid for de tværgående elementer i scenarierne.</p> <p>”Det er især vigtigt for os ater en realitet i år 200X mht -element -element -element fordi det betyder at.....”</p> <p>”Fokus i denne vision er....”</p> <p>Flip-over-ark hænges op i plenum-lokale, så alle kan gå rundt og læse dem efter frokost</p>	<p>De samme grupper. Gruppen vælger en person til at føre pennen.</p> <p>Ønskerne fra kritikfasen oversættes til vision og skrives op på en flip-over. Kan gøres i flere omgange: Når den første flip-over er skrevet til, vurderer gruppen, om det er det rigtige, der står, og skriver evt. om på en ny flip-over til den endelige vision.</p> <p>Gruppen vælger tilsidst ét fokus fra visionen, som det kunne være spændende og relevant at arbejde videre med.</p> <p>Visionen kan have form som et læserbrev, et åbent brev til borgmesteren, til børnebørn og forældre etc.</p>	<p>Visionen indeholder både mål og argumenter for, at det netop skal være de mål.</p> <p>Gruppen skal så vidt muligt forstå det samme ved og være enige om visionens indhold</p> <p>Fokusering! Indsnævre feltet af hensyn til virkeliggørelsesfasen og muligheden for at nå at formulere handlinger.</p> <p>Det er lettere at gøre visionen konkret, når man tænker på en modtager, en læser.</p>	<p>Arbejdet med at formulere en vision kan gøres på andre måder end her foreslået, men med samme udgangspunkt i de 3 X 4 ønsker, som deltagerne pegede på i kritikfasen.</p> <p>Måske har deltagerne brug for at få at vide, hvad der forstås ved en vision. Man skal nok undlade alt for firkantede eksempler. Det vigtigste er, at i visionen er der frit spil for fantasi og drømme, ingen må sige ”det kan ikke lade sig gøre”.</p> <p>Formen og adressaten afhænger af emnet.</p>
Frokost	12.30 – 13.00			
Plenum	<p>13.00 – 13.45</p> <p>Udstilling og gruppe fremlæggelse af vision og fokus.</p> <p>13.45 – 14.00</p> <p>Fokusområder skrives op og deltagerne fordeler sig efter interesse. En fra hver visionsgruppe går med i den nye fokusgruppe af hensyn til kontinuitet.</p>	<p>Deltagerne flytter sig rundt til hver flip-over, lytter til penneførerens fremlæggelse og stiller uddybende spørgsmål</p> <p>Værkstedsleder lister fokusområder på flip-over og beder deltagerne skrive sig på. Min 3 og max 7 personer i hver gruppe</p>	<p>Bryder op i gl. grupper – på vej mod nye grupper. Bevægelse, alle i samme rum.</p> <p>Vigtigt at fokusområder er tilstrækkeligt snævre.</p>	<p>Hvis der er mange deltagere, kan en tværgruppe struktur vælges til fremlæggelse</p> <p>Værkstedsleder må gerne styre med respekt for indhold. Frit fokusvalg for deltagerne er til gengæld et must.</p>

VIRKELIG-GØRELSE				
Fokusgrupper	<p>14.00 – 15.00</p> <p>Gruppen ”angriber” sit fokus ud fra flg. spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hvilke idéer har vi til, hvordan dette kan realiseres (brainstorm) - hvilke tre indsatser er de bedste og mest realistiske til at nå visionen/fokus? - hvordan kan vi konkret gøre det? - hvem skal gøre hvad og hvad kan jeg selv bidrage med? <p>Gruppen forbereder en præsentation af indsatser på fokus til plenum. Max 5 min. til præsentation – valgfri form. Præciser handlemuligheder</p>	Brainstorm kan køres som en eller to runder. Dernæst kan man prioritere tre forslag. Meningen er, at gruppen når frem til handlemuligheder, som de selv kan gå hjem og sætte i gang. Enten ved selv at gøre noget, eller ved at kontakte de personer, der har kompetence til at forandre den situation, visionen omhandler.	Brainstorm og runde er godt til at få alle med. Prioritering kommer an på gode argumenter, men ved at bede gruppen om at gå efter det, der kan realiseres, er der lagt en præmis. Når der fokuseres og prioriteres efter det realiserbare, er der større chance for, at deltagerne handler efter at værkstedet er slut.	Her er det valgt at gå efter handling – både hvad man selv kan gøre, og hvad man kan rette henvendelse til fx politikere om. Man kan også vælge de bedste forslag og se på barriererne for at indfri dem og forsøge at formulere en vej ud. Da er formålet at gøre deltagerne bevidste om større sammenhænge, om de politisk-økonomiske kræfter, der virker i samfundet etc.
Plenum Værkstedsleder Alle	<p>15.00 – 15.45</p> <p>Gruppernes præsentation af indsatser</p> <p>15.45 – 16.00</p> <p>Afrunding. Evt. runde om egne pointer og handlemuligheder</p> <p>16.00 – 16.30</p> <p>Gå hjem øl/kaffe/forfriskning</p>	<p>Kan være traditionel afrapportering, eller gå-og-stå som ved visionen. Giv tid til uddybende spørgsmål.</p> <p>Værkstedslederen kan samle de væsentlige pointer op. Personlig runde er et alternativ.</p>	<p>Den personlige runde er vigtig, hvis gruppeafrapportering ikke giver klare handlemuligheder</p> <p>Er der gæster udefra, er tid til uformel snak vigtig</p>	<p>Der kan gøres meget eller lidt ud af afrapportering, afhængig af, hvad formålet med værkstedet er. Hvis meget handlingsorienteret, kan nedsættes en gruppe til at samle op i handlingsplan. Man kan invitere den lokale presse til at høre fremlæggelser og følge op. Eller man kan præsentere visioner og handlingsforslag for kommunalbestyrelse/politiske udvalg. Og så videre.</p>